

**КРИМІНАЛІЗАЦІЯ СТАЛКІНГУ ЯК ЕЛЕМЕНТ  
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ  
У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ ТА ОСОБИСТУ  
БЕЗПЕКУ В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДО ACQUIS ЄС**

**Іван ПРИСЯЖНЮК**

*кандидат юридичних наук, адвокат,  
директор*

*Благодійного фонду «Дитяча щаслива земля»  
м. Київ, Україна*

Україна перебуває на етапі глибокої трансформації правової системи в умовах євроінтеграційного курсу, що передбачає поступове наближення національного законодавства до *acquis* Європейського Союзу. У сфері кримінально-правової політики це означає не лише формальне запозичення окремих норм, але й системне впровадження підходів, орієнтованих на ефективний захист прав людини, зокрема права на приватність та безпеку особи. В умовах цифровізації суспільства та зростання транснаціональних ризиків, пов'язаних із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, держава має забезпечити ефективні механізми реагування на новітні форми посягань на особу.

Відповідні зобов'язання України впливають як із загального курсу на європейську інтеграцію, так і з конкретних міжнародно-правових актів, зокрема Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству (Стамбульської конвенції)<sup>1</sup>, а також актів права ЄС.

Дорожня карта з питань верховенства права,<sup>2</sup> яка є однією з ключових передумов відкриття офіційних переговорів про вступ України до ЄС у межах Кластера 1 «Основи процесу вступу до ЄС» визначає необхідність до IV кварталу 2026 року розробити та прийняття закон, спрямований на імплементацію норм Стамбульської конвенції та Директиви (ЄС) 2024/1385, якими встановлюється відповідальність за переслідування (сталкінг).

---

<sup>1</sup> Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Ратифіковано із заявами Законом України № 2319-IX від 20.06.2022). URL: <https://rm.coe.int/1680462546>

<sup>2</sup> ДОРОЖНЯ КАРТА З ПИТАНЬ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА. URL: [https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/UA\\_Dorozhnya\\_karta\\_z\\_pytan\\_verhovenstva\\_prava\\_2.pdf](https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/UA_Dorozhnya_karta_z_pytan_verhovenstva_prava_2.pdf)

Стамбульська конвенція закріплює обов'язок держав криміналізувати переслідування як форму насильства. Згідно зі ст. 34 Конвенції, сталкінг визначається як умисна поведінка, що полягає у повторюваних погрозливих або нав'язливих діях, спрямованих на іншу особу, які викликають у неї обґрунтований страх за власну безпеку. Ключовими ознаками такого діяння є систематичність, спрямованість на конкретну особу та наслідок у вигляді психологічного впливу.

Подальший розвиток підходів до визначення сталкінгу та його цифрових форм закріплено у Директиві (ЄС) 2024/1385, яка розглядає сталкінг як форму насильства, що охоплює повторювану поведінку з метою встановлення небажаного контакту або контролю за особою, здатну викликати значний страх або тривогу<sup>2</sup>. Окрему увагу приділено кіберсталкінгу як різновиду такого правопорушення, що полягає в навмисних діях з неодноразового або постійного спостереження за допомогою інформаційно-комунікаційні технології за особою без її згоди або без законного дозволу на це з метою відстеження або моніторингу пересування та діяльності цієї особи, якщо такі дії ймовірно завдають тяжкої шкоди цій особі<sup>3</sup>. Держави-члени ЄС повинні криміналізувати таку поведінку та карати позбавленням волі на максимальний термін не менше одного року. А оскільки Україна зобов'язалась забезпечувати поступову адаптацію законодавства України до *acquis* ЄС відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС<sup>4</sup> та забезпечувати ефективне її виконання, така поведінка має бути криміналізована і в Україні.

Не вдаючись у цій науковій публікації до окремого дослідження визначення явища сталкінгу, зазначимо, що у міжнародній науковій літературі сталкінг визначається як модель поведінки, що включає повторювані небажані контакти або втручання у приватну сферу, які у своїй сукупності створюють для потерпілого стан постійної загрози або психологічного дискомфорту<sup>5</sup>. При цьому підкреслюється, що окремі дії можуть бути формально правомірними, однак їх системність змінює їх правову природу.

У вітчизняній науковій доктрині сформульовано різні підходи до визначення сталкінгу. Наприклад, В. С. Батиргарєєва визначає його як навмисне і наполегливе переслідування, яке може проявлятися в різних

---

<sup>2</sup> Директиви (ЄС) 2024/1385 Європейського Парламенту та Ради від 14 травня 2024 року про боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj/eng>

<sup>4</sup> Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами- членами, з іншої сторони. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text)

<sup>5</sup> Purcell, R., Pathé, M., & Mullen, P. E. (2004). Stalking: Defining and prosecuting a new category of offending. *International Journal of Law and Psychiatry*. 27(2). 157-169.

аспектах – від телефонних дзвінків чи повідомлень до вторгнення в житло або шкоди здоров'ю й життю жертви<sup>6</sup>. Кіберсталкінг, як похідна форма цього явища, визначається як переслідування особи у цифровому середовищі із застосуванням технологій, що дозволяють здійснювати дистанційний контроль, втручання у приватне життя або психологічний вплив. Його специфіка полягає у транскордонності, високому рівні анонімності та складності доказування, що обумовлює необхідність спеціального кримінально-правового регулювання<sup>7</sup>.

Незважаючи на міжнародно-правові зобов'язання та наближення кінцевого строку виконання відповідного заходу згаданої Дорожньої карти з питань верховенства права, чинне кримінальне законодавство України не містить окремої норми, яка б прямо встановлювала кримінальну відповідальність за сталкінг як самостійне правопорушення. Окремі прояви такої поведінки частково охоплюються нормами Кримінального кодексу України, зокрема ст. 126-1 (домашнє насильство) та ст. 182 (порушення недоторканності приватного життя), а також ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Проте зазначені положення не враховують специфіки сталкінгу як комплексного та триваючого явища, що складається із сукупності повторюваних дій, які окремо можуть не мати ознак кримінального правопорушення, але в сукупності створюють системний психологічний тиск та реальну загрозу для безпеки особи. Як зазначає А. Я. Донченко, окремі дії переслідувача можуть бути формально правомірними, однак їх повторюваність і спрямованість на конкретну особу трансформують їх у суспільно небезпечну поведінку, яка викликає страх, тривогу та дестабілізує повсякденне життя потерпілого. Суттєвою проблемою є також те, що значна частина правових механізмів протидії переслідуванню обмежується сферою домашнього насильства. Відповідно, випадки сталкінгу поза межами сімейних або близьких відносин фактично залишаються поза належним кримінально-правовим реагуванням<sup>8</sup>. Виходячи з цього, можна висувати, що це суперечить як міжнародним стандартам, так і практиці європейських держав, де сталкінг розглядається як автономний склад злочину незалежно від характеру відносин між кривдником і потерпілим.

У цьому контексті важливого значення набувають законодавчі ініціативи, спрямовані на криміналізацію сталкінгу в Україні. Зокрема,

---

<sup>6</sup> Батиргарєєва В.С. (2015). Стокерство. *Вісник Асоціації кримінального права України*. № 2 (5). С. 376-378.

<sup>7</sup> Карев, І. Ю., Фурашев, В. М. (2021). Кіберсталкінг: відображення у національному законодавстві. *Інформація і право*. № 1(36). С. 29-34

<sup>8</sup> Донченко А.Я. (2025). Криміналізація сталкінгу – незаконного переслідування: питання реформування законодавства України. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. № 1(49). С. 89-104

проект Закону України № 12297 від 09.12.2024 пропонує доповнити Кримінальний кодекс України новою статтею 129-1 «Незаконне переслідування (сталкінг)»<sup>9</sup>. Відповідно до запропонованої редакції, кримінальна відповідальність встановлюється за умисне вчинення двох або більше дій, що полягають у здійсненні загрозової поведінки стосовно потерпілої особи, зокрема незаконного стеження, нав'язування спілкування або іншого втручання в особисте чи сімейне життя всупереч її волі, якщо такі дії викликають страх за безпеку життя чи здоров'я потерпілого або його близьких.

Запропонована конструкція складу злочину загалом відповідає підходам, закріпленим у міжнародних актах, зокрема Стамбульській конвенції, яка вимагає криміналізації умисної повторюваної поведінки, що викликає страх у потерпілого. Водночас аналіз законопроекту дозволяє виявити низку проблемних аспектів. По-перше, використання оціночних категорій, таких як «інше незаконне втручання», може створювати ризики неоднозначного тлумачення та правозастосування. Разом з тим, як звертає увагу О.О. Дудоров, ключовим елементом складу кримінального правопорушення має бути не лише сам факт повторюваності дій, але й їх спрямованість на порушення особистої автономії та безпеки потерпілого<sup>10</sup>.

Крім того, дискусійним залишається питання щодо обов'язковості настання наслідку у вигляді страху як елементу складу злочину. З одного боку, включення такого критерію дозволяє відмежувати кримінально каране переслідування від інших форм нав'язливості, але не суспільно небезпечної поведінки. З іншого боку, надмірна залежність від суб'єктивного сприйняття потерпілого може ускладнювати доведення складу злочину та створювати ризики нерівномірного застосування закону<sup>11</sup>.

Таким чином, чинне кримінальне законодавство України не забезпечує належного та системного реагування на сталкінг як самостійне суспільно небезпечне діяння, що підтверджується як науковими підходами, так і аналізом міжнародних стандартів. Аналіз законодавчого процесу свідчить про фактичну відсутність

---

<sup>9</sup> Проект Закону № 12297 від 09.12.2024 «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення повноти імплементації положень міжнародного права з питань протидії домашньому та іншим видам насильства, у тому числі щодо дітей» URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/45377>

<sup>10</sup> Дудоров О.О. (2024). Про відповідальність за переслідування у контексті імплементації Стамбульської конвенції. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. Вип. 17(29). С. 244-261

<sup>11</sup> Owens, J. G. (2016). Why definitions matter: Stalking victimization in the United States. *Journal of Interpersonal Violence*. 31(12). 2196–2226

альтернативних законодавчих ініціатив у цій сфері, окрім уже зареєстрованих, які досі не розглянуті навіть у першому читанні, що зумовлює необхідність розробки нового законопроекту та формування цілісної моделі криміналізації відповідних діянь.

Критично слід оцінити і відсутність окремого складу кримінального правопорушення щодо сталкінгу та кіберсталкінгу у проєкті нового Кримінального кодексу України.<sup>12</sup> Попри значний науковий і практичний внесок розробників у розвиток кримінального права, відповідний проєкт не враховує вимог міжнародно-правових актів та зобов'язань України, зокрема положень Стамбульської конвенції та актів права ЄС, які передбачають необхідність самостійної криміналізації переслідування як окремого виду суспільно небезпечної поведінки. Це свідчить про необхідність формування цілісної та узгодженої моделі криміналізації сталкінгу та кіберсталкінгу, яка б відповідала міжнародним стандартам, враховувала специфіку цих діянь як системної поведінки та забезпечувала ефективний захист прав особи в умовах цифрового суспільства.

---

<sup>12</sup> Кримінальний кодекс України. Контрольний текст проєкту (станом на 22.02.2026 року).

URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2026/02/24/kryminalnyj-kodeks-22-02-2026-ukr.pdf>